

До механізмів громадського контролю в Україні зазвичай відносять звернення, інформаційні запити, опитування, громадські слухання, моніторинг діяльності тих суб'єктів контролю, що розглядаються. Проте, практика показує недостатню ефективність цих засобів у сучасному українському суспільстві.

Отже, для зміцнення громадського контролю необхідні кількісний і якісний ріст громадських організацій, підвищення їхньої компетентності, інституційної і ресурсної спроможності, покращення комунікацій, пошук і використання нових технологій контролю, вдосконалення спільних дій.

АДАБАШ О. В.

Національний університету «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри адміністративного та фінансового права, аспірант

ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ РЕЖИМ»

В умовах сучасної демократії одним із головних завдань державної влади є захист інтересів громадянського суспільства та держави в цілому, що реалізується у процесі державного управління, однією з характерних ознак якого є регулятивний характер.

Термін «правовий режим» досить часто зустрічається у законодавстві, крім цього, в Україні правовим режимам присвячено ряд законів. Проте, категорія «адміністративно-правовий режим» є недостатньо дослідженою в юридичній науці, що викликає необхідність його наукового обґрунтування.

Варто зазначити, що загалом вчені під правовим режимом визначають встановлену законом специфічну систему правового регулювання (правових заходів), що має імперативний характер та спрямована на досягнення конкретної мети у певній сфері державного управління. Однак такий підхід має загальнотеоретичний характер, та не відображає специфіку притаманну саме адміністративному праву. Тому в адміністративному праві використовується більш вузьке поняття — «адміністративно-правовий режим».

Слід сказати, що адміністративно-правовий режим відрізняється від інших режимів особливим предметом регулювання (відносини у сфері державного управління). Тривалий час поняття «адміністративно-правовий режим» пов'язувалось переважно в контексті заходів, які направлені на подолання надзвичайних ситуацій, таких наприклад, як

(режим надзвичайного стану, режим воєнного стану тощо), при яких відбувається вимушене обмеження прав та свобод людини і не може розповсюджуватися в умовах нормального функціонування держави та суспільства. З цієї точки зору предмет регулювання адміністративно-правових режимів значно звужується до регулювання лише екстраординарних ситуацій в державі, що не є вірним та підтверджується існуючою практикою застосування адміністративно-правових режимів.

Ю. А. Тихомиров, зазначає, що адміністративно-правові режими не мають тільки «надзвичайний» та «екстраординарний» характер, однак, їх не слід «ототожнювати ні з загальноправовим регулюванням, ні з процесом реалізації права», тому як «вони є особливим видом регулювання, у межах якого створюється і використовується специфічна комбінація юридичних, організаційних та інших засобів для забезпечення того або іншого державного стану» (Тихомиров Ю. А. Административное право и процесс: полный курс / Ю. А. Тихомиров. — М., 2001. — С. 400–401).

І. С. Розанов характеризує адміністративно-правовий режим як встановлену в законодавчому порядку сукупність правил діяльності, дій або поведінки громадян та юридичних осіб, як порядок реалізації ними своїх прав у певних умовах (ситуаціях) забезпечення і підтримання суверенітету й оборони держави, інтересів безпеки й охорони громадянського порядку спеціально створеними для цієї мети службами державного управління (Розанов И. С. Административно-правовые режимы по законодательству Российской Федерации, их значение и структура // Государство и право. — 1996. — № 9. — С. 85).

С. В. Ківалов та Л. Р. Біла визначають адміністративно-правовий режим як самостійний правовий інститут з організаційно-забезпечувальними елементами, спрямований на встановлення оптимальних, з точки зору держави, відносин у конкретній, порівняно вузькій, однак життєво важливій сфері, яка забезпечує безпеку особи, суспільства і держави. (Адміністративне право України : навч.-метод. посіб. / за ред. С. В. Ківалова, Л. Р. Білої. — О., 2003. — С. 195).

Варто було б відмітити, що не дивлячись на те, що серед науковців є досить багато відмінностей у визначенні поняття «адміністративно-правового режиму», однак більшість учених сходяться в тому, що це певний набір правових інструментів, які застосовуються для регулювання певної сфери суспільних відносин та пов'язані з особливими ситуаціями в державній діяльності та суспільному житті.

Сутність адміністративно-правових режимів полягає в тому, що у випадках передбачених законом для суб'єктів управлінських відносин утворюється ряд заборон, обмежень та обов'язків з метою обмеження їх можливості діяти на власний розсуд для захисту прав, свобод і інтересів громадян, громадянського суспільства та інтересів держави.

Тобто, суб'єкти владних повноважень, які мають повноваження щодо здійснення режимних заходів, зобов'язані вжити міри по забезпеченню прав і свобод громадян та національних інтересів, в свою чергу фізичні і юридичні особи повинні утриматись від вчинення заборонених дій. Кожен адміністративно-правовий режим є самостійним правовим інститутом з певним набором правових заходів, який покликаний регулювати коло правовідносин в певній, особливо важливій для держави сфері. Таким чином утворюється особливий правовий «вакуум» у якому діють особливі правила, за порушення яких учасники режиму притягуються до відповідальності. Адміністративно-правовий режим являє свого роду набором певних правових засобів, яким держава регулює окремі сфери відносин.

Отже, враховуючи вищенаведене, можна зробити висновок, що адміністративно-правовим режимом є передбачена законом сукупність заходів адміністративно-правового впливу, що встановлюють межі поведінки, визначають заборони та обмеження щодо вчинення окремих дій, забезпечується засобами державного примусу, яким наділені компетентні органи чи особи, метою якого є забезпечення безпеки держави в цілому або в окремих, важливій для неї сфері діяльності.

БАБЕНКО О. І.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри адміністративного та фінансового права

ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНОГО НАГЛЯДУ ЗА ОСОБАМИ, ЗВІЛЬНЕНИМИ З МІСЦЬ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ

Право, як загальна форма й офіційний чинник свободи суспільства, за останні роки все більше отримує визнання в українській державі. Це є закономірністю у розвитку української державності, оскільки «прорив» української громадянської свідомості до демократії, громадянського суспільства, лібералізації економіки і політики тягне за собою актуалізацію ідеї свободи, справедливості і соціального компромісу. Адміністративна реформа, що вже тривалий час здійснюється в Україні, спрямована на зміцнення демократичних засад державної влади, для якої гідність особи, її права та свободи, справедливість є найвищими цінностями. Важливою умовою створення правової держави є надійний громадський порядок, при якому громадяни впевнені, що їхні права та свободи достатньо захищені та гарантовані державою (Ярмак Х. П.